T084 TKL 2 (27) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 9-Tập Tán P2

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 43

GIAÛI THÍCH PHAÅM CHÍN: TAÄP TAÙN Phaàn 2

KINH: Laïi nöõa, baïch Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt muoán tu haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät, neân suy nghó nhö vaày: Theá naøo laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Vì sao goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuûa ai? Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät suy nieäm nhö vaày: "Neáu phaùp khoâng coù gì, thì khoâng theå coù ñöôïc", thì ñoù laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Nhöõng phaùp gì khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc? Tu-boà-ñeà noùi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø phaùp khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc; Thieàn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Giôùi Ba-la- maät, Thí Ba-la-maät, phaùp aáy khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc, vì trong khoâng, ngoaøi khoâng, trong ngoaøi khoâng, khoâng khoâng, ñaïi khoâng, ñeä nhaát nghóa khoâng, höõu vi khoâng, voâ vi khoâng, roát raùo khoâng, voâ thæ khoâng, taùn khoâng, taùnh khoâng, töï töôùng khoâng, caùc phaùp khoâng, baát khaû ñaéc khoâng, voâ phaùp khoâng, höõu phaùp khoâng, voâ phaùp höõu phaùp khoâng vaäy. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Saéc phaùp khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc; thoï töôûng haønh thöùc phaùp khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc; phaùp trong khoâng, khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc; cho ñeán phaùp voâ phaùp höõu phaùp khoâng, khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Phaùp Boán nieäm xöù khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Caùc phaùp thaàn thoâng khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Phaùp nhö nhö khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Phaùp taùnh, phaùp töôùng, phaùp truï, phaùp vò, phaùp thaät teá khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc.

Naøy Xaù-lôïi-phaát! Phaät khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Phaùp Taùt-baø-nhaõ khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Trí nhaát thieát chuûng khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc, vì trong khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng vaäy. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khi suy nghó nhö vaäy, quaùn nhö vaäy taâm khoâng chìm ñaém, khoâng hoái, khoâng kinh, khoâng haõi, khoâng sôï, thì neân bieát Boà-taùt aáy khoâng lìa haïnh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Do nhaân duyeân gì neân bieát Boà-taùt khoâng lìa haïnh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Tu-boà-ñeà noùi: Saéc, lìa taùnh cuûa saéc, thoï töôûng haønh, thöùc lìa taùnh cuûa... thöùc; saùu Ba-la-maät lìa taùnh cuûa saùu Ba-la-maät, cho ñeán thaät teá taùnh lìa thaät teá. Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi Tu-boà-ñeà: Theá naøo laø taùnh cuûa saéc, theá naøo laø taùnh cuûa thoï töôûng haønh thöùc, cho ñeán theá naøo laø taùnh cuûa thaät teá? Tu-boà-ñeà noùi: Khoâng coù gì laø taùnh cuûa saéc; khoâng coù gì laø taùnh cuûa thoï töôûng haønh thöùc, cho ñeán khoâng coù gì laø taùnh cuûa thaät teá. Naøy Xaù-lôïi- phaát! Do nhaân duyeân aáy neân bieát saéc lìa taùnh cuûa saéc,; thoï töôûng haønh thöùc lìa taùnh cuûa... thöùc, cho ñeán thaät teá lìa taùnh cuûa thaät teá. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Saéc cuõng lìa töôùng cuûa saéc, thoï töôûng haønh thöùc cuõng lìa töôùng cuûa... thöùc, cho ñeán thaät teá cuõng lìa töôùng cuûa thaät teá. Töôùng cuõng lìa töôùng, taùnh cuõng lìa taùnh. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ma-ha-taùt neáu hoïc nhö vaäy, ñöôïc thaønh töïu Taùt-baø-nhaõ ö? Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Xaù-lôïi-phaát! Neáu Boà-taùt ma- ha-taùt hoïc nhö vaäy, thì ñöôïc thaønh töïu Taùt-baø-nhaõ. Vì sao? Vì caùc phaùp chaúng sinh, chaúng thaønh töïu vaäy, Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Do nhaân duyeân gì caùc phaùp chaúng sinh, chaúng thaønh töïu? Tu-boà-ñeà noùi: Saéc, saéc khoâng neân saéc aáy sinh, thaønh töïu khoâng theå coù ñöôïc; thoï töôûng haønh thöùc,... thöùc khoâng neân thöùc aáy sinh, thaønh töïu khoâng theå coù ñöôïc; cho ñeán thaät teá, thaät teá khoâng, neân thaät teá aáy sinh, thaønh töïu khoâng theå coù ñöôïc. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy, daàn daàn gaàn Taùt- baø-nhaõ; daàn daàn ñöôïc thaân thanh tònh, taâm thanh tònh, töôùng thanh tònh; daàn daàn ñöôïc thaân thanh tònh, taâm thanh tònh, töôùng thanh tònh, neân Boà- taùt aáy khoâng sinh taâm oâ nhieãm, khoâng sinh taâm giaän, khoâng sinh taâm si, khoâng sinh taâm kieâu maïn, khoâng sinh taâm xan tham, khoâng sinh taâm taø kieán. Boà-taùt aáy khoâng sinh taâm oâ nhieãm, cho ñeán khoâng sinh taâm taø kieán,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 374

neân troïn khoâng sinh trong buïng meï, thöôøng ñöôïc hoùa sinh, töø moät nöôùc Phaät ñeán moät nöôùc Phaät, thaønh töïu chuùng sanh, thanh tònh Phaät ñoä, cho ñeán chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, troïn khoâng lìa chö Phaät. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt neân tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy. LUAÄN: Hoûi: Töø tröôùc ñeán nay ñaõ noùi roäng Baùt-nhaõ Ba-la-maät, sao nay Tu-boà-ñeà coøn noùi raèng, Boà-taùt ma-ha-taùt neân suy nghó nhö vaày: Theá naøo laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaùp: Tu-boà-ñeà tröôùc ñaây theo moân “khieâm nhöôïng” noùi, coøn nay theo moân “khoâng truï” noùi. Nay noùi roõ theå Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Theá naøo laø Baùt-nhaõ

Ba-la-maät? Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø thaät töôùng heát thaûy phaùp, khoâng theå phaù, khoâng theå hoaïi, hoaëc coù Phaät, hoaëc khoâng coù Phaät, thöôøng truù caùc phaùp töôùng, phaùp vò, chaúng phaûi Phaät, chaúng phaûi Bích-chi Phaät, chaúng phaûi Boà-taùt, chaúng phaûi Thanh-vaên, chaúng phaûi trôøi ngöôøi laøm ñöôïc, huoáng gì caùc chuùng sanh nhoû khaùc. Laïi nöõa, thöôøng coøn laø moät beân, ñoaïn dieät laø moät beân, lìa hai beân aáy, haønh theo trung ñaïo, aáy laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, thöôøng, voâ thöôøng, khoå, vui, khoâng, thaät, ngaõ, voâ ngaõ v.v... cuõng nhö vaäy. Saéc phaùp laø moät beân, voâ saéc phaùp laø moät beân, phaùp coù theå thaáy, phaùp khoâng theå thaáy, coù ñoái ngaïi, khoâng ñoái ngaïi, höõu vi voâ vi, höõu laäu voâ laäu, theá gian, xuaát theá gian v.v... hai phaùp cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, voâ minh laø moät beân, voâ minh heát laø moät beân, cho ñeán giaø cheát laø moät beân, giaø cheát heát laø moät beân, caùc phaùp coù laø moät beân, caùc phaùp khoâng coù laø moät beân, lìa hai beân aáy, haønh theo trung ñaïo, aáy laø Baùt-nhaõBa-la-maät. Löôïc noùi: Saùu caên trong laø moät beân, saùu traàn ngoaøi laø moät beân; lìa hai beân aáy, haønh theo trung ñaïo, aáy laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Ñaây Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø moät beân, ñaây chaúng phaûi Baùt-nhaõ Ba- la-maät laø moät beân, lìa hai beân aáy, haønh theo trung ñaïo, aáy laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Coù hai moân nhö vaäy neân noùi roäng voâ löôïng töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, lìa coù, lìa khoâng, lìa chaúng coù chaúng khoâng, khoâng rôi vaøo ngu si maø coù theå tu haønh thieän ñaïo, aáy laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Coù ba moân nhö vaäy, laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà noùi trong ñaây: Phaùp aáy khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy khoâng neân khoâng coù gì; vì caùc loái quaùn thöôøng, voâ thöôøng v.v... tìm caàu khoâng coù töôùng nhaát ñònh neân khoâng theå coù ñöôïc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 375

Laïi nöõa, khoâng coù gì trong ñaây Tu-boà-ñeà töï noùi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät cho ñeán naêm Ba-la-maät kia khoâng coù gì, khoâng theå thuû, khoâng theå thoï, khoâng theå ñaém tröôùc. Laïi nöõa, vì möôøi taùm khoâng, neân saùu Ba-la-maät khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc; thí nhö gíoù lôùn phaù tan ñaùm maây, cuõng nhö löûa lôùn ñoát chaùy coû khoâ, cuõng nhö Kim cang baùu phaù nuùi lôùn; caùc Khoâng cuõng nhö vaäy, hay phaù caùc phaùp. Sao goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Baùt-nhaõ, Trung Hoa dòch laø trí tueä. Ñeä nhaát trong heát thaûy trí tueä, khoâng gì treân, khoâng gì baèng, laïi khoâng gì hôn, cuøng taän bôø meù nhö giöõa heát thaûy chuùng sanh, Phaät laø ñeä nhaát; giöõa heát thaûy phaùp, Nieát-baøn laø ñeä nhaát; giöõa heát thaûy chuùng Taêng, Tyø-kheo Taêng laø ñeä nhaát. Hoûi: Tröôùc oâng noùi thaät töôùng caùc phaùp laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñoù laø phaùp vò, phaùp truï, duø coù Phaät khoâng Phaät, vaãn thöôøng truù khoâng khaùc, sao nay noùi giöõa caùc trí tueä, Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø ñeä nhaát; ví nhö giöõa caùc phaùp, Nieát-baøn laø ñeä nhaát? Ñaùp: Phaùp theá gian, hoaëc coù khi trong nhaân noùi quaû, coù khi trong quaû noùi nhaân, khoâng loãi. Nhö noùi ngöôøi aên ngaøy heát vaøi xaáp vaûi, vaûi khoâng theå aên, nhöng nhaân vaûi maø ñöôïc aên aáy goïi laø trong nhaân noùi quaû. Vaø nhö thaáy böùc veõ ñeïp noùi kheùo tay, aáy goïi laø trong quaû noùi

nhaân. Thaät töôùng caùc phaùp sinh trí tueä, aáy laø trong quaû noùi nhaân. Laïi nöõa, Boà-taùt aáy vaøo phaùp moân baát nhò, khi aáy coù theå tu haønh ñaày ñuû Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng phaân bieät laø nhaân laø quaû, laø duyeân laø trí, laø trong laø ngoaøi, laø ñaây laø kia v.v... nghóa laø nhaát töôùng voâ töôùng. Vì vaäy neân khoâng neân vaán naïn. Laïi nöõa, coù ba thöù trí tueä theá gian: 1. Söï xaûo dieäu theá tuïc, hieåu roäng vaên ngheä, nhaân, trí, leã kính v.v... 2. Trí tueä lìa duïc sinh, nghóa laø lìa coõi Duïc cho ñeán voâ sôû höõu xöù. 3. Trí tueä xuaát theá gian, ñoù laø trí tueä cuûa haøng Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, lìa ngaõ, ngaõ sôû, caùc laäu hoaëc saïch heát. Baùt- nhaõ Ba-la-maät laø toái thuø thaéng, roát raùo thanh tònh, vì khoâng nhieãm tröôùc, vì lôïi ích heát thaûy chuùng sanh. Trí tueä Thanh-vaên, Bích-chi Phaät tuy saïch heát laäu hoaëc neân ñöôïc thanh tònh, nhöng khoâng coù taâm ñaïi töø-bi, khoâng theå lôïi ích heát thaûy chuùng sanh, neân khoâng baèng, huoáng gì trí tueä theá tuïc caáu, baát tònh, giaû doái? Ba thöù trí tueä treân khoâng baèng trí tueä naøy, goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, trí tueä naøy vì ñoä chuùng sanh, vì caàu Phaät ñaïo; thoï, töôûng, haønh, thöùc töông öng vôùi trí tueä naøy, vaø thaân nghieäp khaåu nghieäp töø trí tueä khôûi leân, vaø caùc taâm baát töông öng haønh nhö sinh, truï v.v... caùc phaùp

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 376

aáy hoøa hôïp, goïi laø Ba-la-maät. Trong caùc Ba-la-maät aáy, phaàn trí tueä nhieàu neân goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, phaàn nieäm ñònh nhieàu neân goïi laø Thieàn Ba-la-maät, nghóa caùc Ba-la-maät khaùc cuõng nhö vaäy. Coù voâ löôïng nhaân duyeân nhö vaäy neân goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy laø cuûa ai? Trong ñeä nhaát nghóa (nghóa tuyeät ñoái) khoâng coù keû bieát, keû thaáy, keû ñöôïc; heát thaûy phaùp khoâng ta, khoâng cuûa ta, caùc phaùp chæ laø khoâng, do nhaân duyeân hoøa hôïp töông tuïc phaùt sinh, neáu nhö vaäy thôøi Baùt-nhaõ thuoäc veà ai? Phaät phaùp coù hai thöù: 1. Theá ñeá. 2. Ñeä nhaát nghóa ñeá. Theo theá ñeá thì Baùt-nhaõ Ba-la-maät thuoäc Boà-taùt, ngöôøi phaøm phu coù nhieàu toäi loãi, khoâng thanh tònh neân Baùt-nhaõ khoâng thuoäc phaøm phu. Baùt-nhaõ Ba-la-maät roát raùo thanh tònh, phaøm phu khoâng öa, nhö ruoài öa ôû choã nhô nhôùp, khoâng öa hoa sen. Ngöôøi phaøm phu tuy coù lìa duïc, song vì taâm chaáp toâi, ta, ñaém theo phaùp lìa duïc neân khoâng öa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Thanh-vaên, Bích-chi Phaät tuy öa thích Baùt-nhaõ Ba-la-maät song khoâng coù taâm töø-bi saâu xa, raát chaùn theá gian, moät loøng höôùng thaúng Nieát-baøn, cho neân khoâng theå ñaày ñuû ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät . Baùt-nhaõ Ba-la-maät naøy, khi Boà-taùt thaønh Phaät, ñoåi goïi laø Trí nhaát thieát chuûng (hoaëc Nhaát thieát trí trí – ND). Vì vaäy neân Baùt-nhaõ khoâng thuoäc Phaät, khoâng thuoäc Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, khoâng thuoäc phaøm phu, chæ thuoäc Boà-taùt. Hoûi: Trong kinh naøy thöôøng noùi Naêm uaån tröôùc, noùi Trí nhaát thieát chuûng sau, sao nay tröôùc noùi ñeán Saùu Ba-la-maät? Ñaùp: Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà nghóa khoâng coù gì. Naêm uaån duøng caùc nhaân duyeân quaùn, cöôõng laøm cho noù khoâng coù gì, khoù hieåu; Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø khoâng coù gì, deã hieåu. Thí nhö maët traêng trong nöôùc deã roõ noù laø khoâng, coøn maët traêng treân trôøi khoù laøm cho noù

khoâng coù gì. Naêm Ba-la-maät cuøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñoàng teân ñoàng söï, cho neân tieáp tuïc noùi naêm Ba-la-maät, vaäy sau tieáp tuïc noùi Naêm uaån, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng khoâng coù gì, khoâng theå coù ñöôïc. Boà-taùt vaøo moân naøy, quaùn thaät töôùng caùc phaùp maø khoâng haõi khoâng sôï, neân bieát Boà-taùt khoâng lìa Baùt- nhaõ Ba-la-maät. Khoâng lìa laø thöôøng taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng hö luoáng, chaéc chaén coù quaû baùo. Trong ñaây Tu-boà-ñeà töï noùi nhaân duyeân khoâng lìa, ñoù laø saéc lìa taùnh saéc, trong saéc khoâng coù töôùng saéc, hö doái, khoâng coù gì. Boà-taùt bieát ñöôïc nhö vaäy, khoâng lìa trí tueä thaät, cho ñeán Thaät teá cuõng nhö vaäy. Boà-taùt haønh ñöôïc ñaïo khoâng chöôùng ngaïi aáy, ñöôïc ñeán Trí nhaát thieát chuûng, vì heát thaûy phaùp khoâng sinh khoâng xuaát vaäy.

Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Theá naøo laø heát thaûy phaùp khoâng sinh? Tu-boà-ñeà ñaùp: Saéc, töôùng saéc khoâng, cho neân saéc khoâng sinh khoâng thaønh töïu, cho ñeán Thaät teá cuõng nhö vaäy. Neáu Boà-taùt haønh ñöôïc nhö vaäy laø thanh tònh ñeä nhaát, khoâng gì treân, khoâng gì so saùnh, cho neân daàn daàn gaàn Trí nhaát thieát chuûng. Vì daàn daàn gaàn Trí nhaát thieát chuûng neân taâm khoâng sinh taø kieán phieàn naõo hyù luaän, lieàn ñöôïc taâm thanh tònh. Quaû baùo taâm thanh tònh neân ñöôïc thaân thanh tònh, coù ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, trang nghieâm thaân. Ñöôïc ba thöù thanh tònh neân phaù caùc phaùp chaáp thuû töôùng hö doái, thoï phaùp taùnh sanh thaân, töùc laø thöôøng ñöôïc hoùa sinh, khoâng ôû baøo thai. Hoûi: Neáu coù söùc nhö theá, thì caàn gì hoùa sinh, tham tröôùc thaân maø khoâng thuû chöùng Nieát-baøn? Ñaùp: Coù hai nhaân duyeân neân chö Phaät laø baùu ôû giöõa chuùng sanh, vì chuùng sanh muoán cuùng döôøng khoâng chaùn; vì baûn nguyeän ñoä sinh, tònh Phaät ñoä chöa troøn. Boà-taùt aáy do löïc phöông tieän, phöôùc ñöùc neân thöôøng khoâng xa lìa chö Phaät.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.